

מה הוא גיליון מידע על סיכונים תעסוקתיים?

גיליון מידע זה הוא אחד מתוך סידרה של גיליונות מידע בינלאומיים המתייחסים לסיכונים תעסוקתיים במקצועות שונים. הוא מיועד לכל אלה הקשורים מקצועית בשמירת הבטיחות והבריאות בעבודה: רופאים ואחיות תעסוקתיים, גיהותנים, ממוני בטיחות וקציני בטיחות, מפקחי עבודה, נציגי עובדים, ועובדים מיומנים אחרים.

גיליון מידע זה מפרט, בסדר תקני מוגדר, את הסיכונים השונים אשר עלול להיות חשוף אליהם במהלך עבודתו הרגילה. גיליון מידע זה אינו מיועד לספק עצות אלא מהווה מקור מידע בלבד. הידע אודות הגורמים לפגיעות ולמחלות תעסוקתיות מאפשר לתכנן וליישם אמצעי מגן מתאימים כנגד סיכונים אלה.

גיליון מידע זה מכיל ארבעה עמודים:

בעמוד הראשון מצוי מידע על הסיכונים המשמעותיים ביותר לגבי עבודתה של האחות הכללית.

העמודים 2 ו-3 מכילים מידע מפורט ושיטתי יותר בנוגע לסוגים השונים של הסיכונים, לעיתים יחד עם הצעות לגבי אופן מניעתם (הם מסומנים כ-1 וכו' וההסבר להם ניתן בסוף עמוד 3).

עמוד 4 מיועד עבור מידע ספציפי, שהוא בעל ערך במיוחד עבור מומחים בתחום הבטיחות והגיהות, והוא כולל את תיאור המקצוע, פירוט המטלות של העובד, הערות, מראי-מקום, וכדומה.

מי היא אחות כללית?

עובדת של שירותי הבריאות אשר רשומה בתור אחות מוסמכת; מסייעת לרופאים בעבודתם; מטפלת באירועי-חירום כאשר הרופאים אינם במקום; נותנת שירות מקצועי של אחות מוסמכת לחולים, לפצועים, לנכים פיזיים ונפשיים, ולכל מי שזקוק לשירותי סיעוד.

מה הם הסיכונים העיקריים של עיסוק זה?

האחות הכללית חשופה למעשה לכל הסיכונים האקוטיים הקיימים במוסדות הטיפוליים שבהם היא עובדת: היא עלולה לחלות במחלה מדבקת כתוצאה ממגע ישיר עם החולים. היא עלולה להיות חשופה לכימיקלים מסוכנים שונים, כולל חומרי ניקוי, חיטוי ועיקור, אשר יכולים לפגוע בעור, ברקמות הריריות ובמערכת הנשימה; לגזי הרדמה, סמים וקרינות; לעצמים חדים (אזמלים, מזרקים, וכו'), מישטחים לוהטים, ציוד חשמלי פגום, וכדומה. היא יכולה לסבול מכאבי גב ומבעיות שריר-שלד הנגרמות עקב הטיפול בחולים כבדים, כולל הרמתם ונשיאתם. הליכה מרובה ועבודה ממושכת בעמידה גורמים לעייפות ולבעיות ברגליים. האחות הכללית עלולה לסבול מהלחצים והשחיקה הנוצרים בגלל העבודה במשמרות, בשעות הלילה, המגע עם נפגעי תאונות ושעת-חירום ואחריותה הישירה כלפיהם, וכן עקב המגע הבלתי נמנע עם משפחות הנפגעים.

הוכן על ידי צוות מומחים בראשותו של פרופ. א. דונגי, ובהתאם להנחיות של ארגון העבודה הבינלאומי מעודכן ל-15.4.13

סיכונים תעסוקתיים



סיכוני תאונות

1

2

3 4

5 1

היתקלויות, החלקות ונפילות על מישטחי רצפה רטובים, במיוחד בזמן מצבי־חירום.
דקירות וחתכים הנגרמים על ידי עצמים חדים (במיוחד דקירות ממזרקים וחתכים מאזמלים).
צלקות וכוויות כתוצאה ממגע בצידוד עיקור חם, במים חמים או בצינורות קיטור.
התחשמלות כתוצאה ממגע בצידוד חשמלי פגום, שבידודו לקוי, או שאינו מוארק כהלכה.
פציעות של אצבעות וכפות רגליים עקב נפילת חפצים כבדים עליהם (לדוגמה: נפילת ציוד רפואי).
כאבי גב חזקים, הנובעים מתנוחות־גוף לא נכונות או עקב ביצוע תנועות מאומצות יתר על המידה תוך כדי הטיפול בחולים כבדים מאוד.
הרעלה חריפה כתוצאה משחרור מקרי של גורם כימי רעיל.



6

סיכונים פיזיקליים

חשיפה לקרינה הנפלטת ממכונות רנטגן; סורקים ממוחשבים (CAT); מכשירי דימות תהודה מגנטית (MRI) ו/או רדיואיזוטופים.
חשיפה לקרינת לייזר.
חשיפה לגורמים סביבתיים, כולל חום או קור קיצוניים, לחץ גבוהה, לחץ סביבתי מוגבר או מוקטן, וכו'.



סיכונים כימיים

7

7

8

9

חשיפה לכימיקלים בזמן תאונה (מגע עם כימיקלים שנשפכו או התפזרו, עם חומרים דולפים ועם כימיקלים לא מזוהים).
סכנת הרעלה כתוצאה מחשיפה לאדים או גזים שהשתחררו בזמן ערבוב חומרים בלתי־מזוהים (לדוגמה: חומצות או מחמצנים חזקים עם תרכובות אורגניות).
סכנת חשיפה לגזי הרדמה (אתיל־ברומייד, אתיל־כלוריד, אתיל־אתר, הלותרן, דו־חנקן חמצני, וכו').
אבדן שומן־עורי, גירויים ודלקות עור הנגרמים בגלל שימוש מרובה בסבונים, דטרגנטים, וחומרי־חיטוי, וכו'.
גירוי עיניים, אף וגרון בגלל חשיפה לאירוסולים או לטיפות של חומרי ניקוי ורחיצה (שחלק מהם בסיסיים) המתפזרים באוויר.
הרעלה כרונית בגלל חשיפה ארוכת־טווח לתרופות, נזלי עיקור (לדוגמה: גלוטאראלדהיד), גזי הרדמה, וכו'.
אלרגיה ללטקס הנגרמת עקב חשיפה לכפפות של לטקס טבעי ולמוצרים רפואיים אחרים.



סיכונים ביולוגיים

סיכון של הידבקות במחלה מדבקת, בעקבות מגע עם החולים. חשיפה למיקרואורגניזמים פתוגניים המצויים בנוזלי הגוף של החולים מהווה סיכון ביולוגי ניכר, במיוחד לגבי מחלות המועברות באמצעות הדם (כמו איידס, ודלקת כבד זיהומית).



בעיות ארגונומיות, פסיכולוגיות וחברתיות

עייפות וכאבי גב תחתון כתוצאה מטיפול בחולים כבדי משקל ועקב עבודה ממושכת בעמידה. לחצים בעבודה, יחסים מתוחים במשפחה ושחיקה, כתוצאה מעבודה במשמרות, עבודת לילה, שעות נוספות, ומגע עם פציינטים חולים, במיוחד קורבנות של תאונות ובני משפחותיהם. השפעה תיגבורית אפשרית, כתוצאה מחשיפות מרובות, של הלחצים והמעמסים הנגרמים כתוצאה מעבודה במצבי חירום, מאחר ועל האחות הכללית לטפל בזמן אירועים בבעיות שאינן יכולות להיפתר על ידי עובדים אחרים באותה המשמרת.

רשימת אמצעי המניעה

- יש לנעול נעליים מיוחדות עבור אחיות, עם סוליות מונעות החלקה.
- יש לטפל בחפצים חדים בזהירות מרבית; יש להשתמש במיכלים בטיחותיים מיוחדים בכדי לאכסן את מחטי המזרקים המשומשים עד לסילוקן הסופי.
- יש להתקין מנתקיזרם עבור המעגלים החשמליים של המבנים ולדאוג להארקה נאותה; יש להזמין חשמלאי מוסמך כדי שיבדוק ויתקן כל ציוד חשמלי פגום או חשוד כפגום.
- יש להקפיד על מילוי כל הוראות הבטיחות לגבי ההתקנה והבדיקה התקופתית של הציוד החשמלי הרפואי.
- יש לוודא שכל המעברים חופשיים, שאין בהם חפצים זרוקים, ושניתן לראות בברור דרכם.
- יש לענוד דוזימטר של קרינה (תג קרינה או מכשיר דומה) כאשר נחשפים לקרינה ולמלא אחר כל הוראות הבטיחות כדי להפחית את החשיפה לקרינה עד למינימום.
- יש להתקין מערכת מיזוג-אוויר בחדרי החולים, עם איוורור כללי יעיל כדי להפחית את עומס החום ולהרחיק את הריחות הרעים, הגזים והאדים.
- יש לוודא שיימצאו במקום משטפות עיניים או בקבוקי שטיפה.
- אחיות הרגישות ללטקס טבעי חייבות להשתמש בכפפות נטולות-לטקס ולהימנע מלבוא במגע מוצרי לטקס אחרים.
- יש לספק אמצעי הרמה להרמתם והובלתם של חולים כבדי-משקל; יש להתייעץ עם מומחה לבטיחות תעסוקתית בנוגע לטיפול הנאות בחולים כבדים.

מידע מקצועי נוסף

נרדפים (חליפיים):

אחות; אחות מוסמכת.

הגדרה ו/או תיאור העיסוק

אחות/אח העונה על הדרישות ההשכלתיות והחוקיות אשר הוכשר/ה לשמש בתור אח/אחות מוסמך/כת, בהתאם לדרישות משרד הבריאות. מבצעת פעילויות המצריכות מיומנות ושיפוט מקצועי לגבי אבחנה, טיפול וייעוץ לחולים, פצועים ולאנשים בלתי־כשירים אחרים; מסייע/ת לרופא האחראי ופועל/ת לקידום הבריאות ולמניעת מחלות [לפי DOT].

תעסוקות דומות ו/או ספציפיות

אחיות המועסקות במחלקות שונות במסגרת בית החולים או המוסד הרפואי/פארה־רפואי, כגון: אחות חדר-ניתוח, אחות תעסוקתית, אחות חדר הרדמה, אחות בית ספר, אחות בריאות הציבור, וכדומה.

מטלות

אבחון; ארגון ותכנון (עבודת האחיות במחלקה; נוהלי עבודה; וכו'); בדיקה (המצב הבריאותי); בידוד; ביצוע; ביקור (חולים; מחלימים;...); ביקורת; האכלה (חולים); הדרכה והוראה (תלמידות; אחיות חדשות; וכו'); הזמנה (תרופות); הזרקה; החלפה (אחיות אחרות); הכנה; הנחיה; הסברה; הספקה; הפניה; הפעלה (מיכשור;...); הרמה (חולים); השגחה; השתתפות (בכנסים מקצועיים; חיסון; ימי-עיון; ישיבות;...); חבישה; חיטוי; חקירה (אפידמיולוגית, וכו'); טיפול (בחולים; בתלונות; בבני-משפחה של חולים;...); ייעוץ; ליווי (רופאים, בזמן הביקור במחלקה); מדידה (דופק; חום;...); מיילדות; מניעה; מעקב; מתן (תרופות; הנחיות; שירותים מקצועיים; מסאז';...); ניהול; ניטור; ניקוי; סיוע (לרופאים, מרדימים, וכו'); סיעוד; עיקור; ערבוב (כימיקלים); פיקוח; צפייה; קיבוע (שברים); קידום (בריאות); ריאיון; רחיצה (חולים); תיאום; תרגול.

ציוד עיקרי הנמצא בשימוש

הספקה רפואית (מזרקים; מחטים; תחבושות; גאזה; פדים סטריליים; אזמלים; פלסטרים; וכו'); מסיכות; סטטוסקופ; ספיגומנומטר; ציוד ניטור; ציוד ניקוי וחיטוי; ציוד עיקור; קתטר; שעון; תרמומטרים.

מקומות עבודה בהם העיסוק שכיח

מחלקות שונות של בתי חולים ומוסדות טיפול רפואי אחרים.

מראי מקום

1. Encyclopaedia of Occupational Health and Safety, 4th Ed., ILO, Geneva, 1998, Vol. 3, Chapter 97.
2. Encyclopaedia of Occupational Health and Safety, 3rd Ed., ILO, Geneva, 1983, Vol. 2, pp. 1480-2; 1528.
3. Occupational Diseases – A Guide to their Prevention. DHEW- NIOSH Pub. 77-181, 1977.
4. Dictionary of Occupational Titles with O* NETm Definitions 5th.edition Vol. 3.